

Figyelő

GAZDASÁGPOLITIKAI HETILAP

HALLÓ! – POSTA?

Nyolevan évvel ezelőtt — 1882 februárjában — a Budapesti Hírlap adott elsőnek hírt a nagy eseményről: „A Vigadó épületében hallgatni lehet a pesti Nemzeti Színház előadását... Mindenki egy-egy telefonhoz ül, füléhez tartja a két hallgatót, s úgy hall mindent, mintha be-kötött szemmel ülne a sugólyuk mellett...” A csodálatos „zenélő halló-csővek” felszerelését annak idején még Puskás Tivadar, a telefonközpont magyar feltalálója konstruálta. Az első „helyszíni közvetítés” pedig fontos mérföldkő volt annak a világméretű törekvésnek, amely már a postakocsik korában indult a hírközlés gyorsításáért.

A távolságok legyőzése, a gyors hírvázbítás Puskás Tivadar korához képest semmit sem veszített jelentőségéből, sőt: ma — ha természetesen magasabb szinten is — szintúgy világméretű erőfeszítések követel.

A postaszolgálat, a különböző hírközlési eszközök a modern életformának annyira nélkülözhetetlen részei, hogy népgazdasági szerepüket, jelentőségüket nem szükséges különösebben bizonyítani. Az elmúlt évek társadalmi változásai, a népgazdaság növekvő igényei „kiolvashatók” a postaszolgálat minden ágának forgalomnövekedéséből is:

A forgalom

	1937 (millió darab)	1961 (millió darab)	Index: 1937 = 100 %
Közönséges levél	358,3	524,3	146,3
Ajánlott levél	7,5	33,3	444
Csomag	9,8	12	122,4
Utalvány	10,2	31,5	308,8
Helyi távbeszélgetés	151,1	507,5	335,9
Helyközi távbeszélgetés	4,7	30,5	648,9
Távirat	2,1	7,6	301,9

Ezt a forgalmat a posta 1937-ben 2992 postahely (központ, hivatal, fiók), 1961-ben pedig 5309 postahely segítségével bonyolította le.

A postai szolgáltatás forgalma 1958-ban 4,8 százalékkal, 1959-ben 7 százalékkal, 1960-ban pedig 7,2 százalékkal volt nagyobb az előző évinél. Az 1961. évi növekedés azonban csak kb. 5,9 százalék volt, arányaiban tehát kisebb, mint az előző években, s a tervezettet sem érte el. Ez azt tükrözi, hogy a tervezésnél nem számoltak előre azzal a népgazdasági méretű takarékosági tendenciával, amely az ügyvitel és a levelezés csökkentésében, egyszerűsítésében is kifejeződött. Előzetes számítások szerint a közeli esztendőben mintegy évi 6 százalékos lesz a postaforgalom növekedése, ami nagyjából megfelel a népgazdaságban előirányozott fejlődés hírközlési, postaszolgáltatási igényeinek.

A posta — amely a legkorszerűbb hírközlési eszközök irányítója — egyszersmind saját „kapuin belül” is fejlődik, ugyanis a növekvő postaforgalom zökkenőmentes, korszerű lebonyolításának egyik lényeges feltétele volt a **szállítás gépesítése:**

	1937 db	1961 db	Index: 1937 = 100 %
Gépkocsi	232	896	386,2
Motorkerékpár	33	572	1733,3
Motoros targonca	20	55	275
Kerékpár	1501	8407	560,1

A postai szállítás gyorsítását — a saját beruházásokon kívül — természetesen jelentősen segíti a fejlődő vasút és a bővült, csaknem minden községet érintő, **MAVAUT autóbussz-hálózat** is, amely lényegében a vidék „zsákposta”-forgalmát gépesítette, gyorsította.

Egyszerűsítik a kezelést

A postai forgalom gyorsítását szolgálja ezenkívül a korszerű **kezelés-gépesítés**. A 72-es hivatalban üzembehelyezett **levélkezelőgép** például percenként 1500 levelet, levelezőlapot bélyegez, szemben az óránkénti 2500 kézi bélyegzéssel. A 78-as hivatal szállítószalaggal, csúszdával kom-

binált csomagirányító berendezése ugyancsak a forgalom gyorsítását segíti.

A gépi postakezeléssel volumenében legalább egyenértékű a régi munkamódszerek, **elavult kezelési szabályok felülvizsgálása és módosítása**. A postai kezelés egyszerűsítése úgyszólván **beruházás nélkül** meggyorsíthatja a munkát és sok felesleges bosszúságtól kíméli meg az ügyfeleket, különösen a csúsforgalmi időszakokban. Olyan kezelésmódosításokra van szükség, amelyek segítik a postaforgalom **tömegmunkáinak** gépesítését, s ezáltal csökkentik a postás dolgozók nehézfizikai, illetve monoton munkáját. A kezdeti lépések már megtörténtek ezen a területen. A Postavezérgazgatóság egy **különleges csoportot** hozott létre a kezelési szabályzatok egyszerűsítésére. Az ügyvitel-korszerűsítés keretében célszerű lenne csökkenteni a küldeményfajták számtalan, jórészt felesleges megkülönböztetését, és egyszerűsítést kíván a postai pénzkézelés is az érvényben levő, sokfajta befizetési lap egységesítésével. A jelenlegi, olykor elavult kezelési adottságok érvényben tartásával a forgalom zavartalan lebonyolításához ugyanis nem lesz elegendő az évenként tervezett 30–30 új hivatal sem.

A postai szolgáltatások másik — a lakosságot és a termelést egyaránt érintő — ága: a **távbeszélőszolgálat**. Az ötéves tervtörvény a hírközlés fejlesztését — a többi közt — a következőképpen írja elő: „... tovább kell fejleszteni és korszerűsíteni a telefonhálózatot. A távbeszélőközpontok befogadóképességét mintegy 50 ezer állomással kell növelni”.

A telefonelőfizetők száma így alakult a jelzett időszakban:

	1937	1961	Index: 1937 = 100 %
Budapest	70 325	151 000	213,3
Vidék	5 891	45 435	771,3

40 000 új telefonállomás

Ez a fejlődés — bármilyen jelentős is —, az igényekhez, de a külföldi mértékhez képest is lassú. Budapesten például jelenleg minden 100 lakosra 15 távbeszélő állomás jut (alközpontokkal együtt), Bécsben 19,5 a 100 lakosra jutó állomások száma. Az elmaradás egyik fontos oka, hogy a háború alatt a fővárosi telefonközpontok úgyszólván teljesen elpusztultak, s a posta erőit éveken át az **újraépítés** kötötte le. Az utóbbi években azonban tervszerűen fejlesztik a központokat és ebben az évben, a többi közt, a fővárosban üzembehelyezik a 40 ezer állomással befogadásra alkalmas új Ferenc központ első 8 ezer állomását. Nagy ütemben folyik a **vidéki központok automatizálása** is, ennek keretében például a Balaton-környéki üdülőhelyek telefonhálózatának fejlesztése.

A tervek alapján, a távbeszélő szolgálat fejlesztése céljából a fővárosban felépül a Ferenc, a Zugló, az Óbuda és a Csepel távbeszélő központ és bővítik a Lipót központot is. Ezzel Budapest az ötéves terv végére összesen 40 ezer állomással növekszik a távbeszélő főközpontok befogadóképessége. Ilyen gyors ütemben még soha nem fejlesztették a távbeszélő központok kapacitását, valószínű azonban, hogy az igények még gyorsabban növekszenek és ez a rohamos fejlődés sem jelentheti majd azt, hogy minden igénylőnek felszerelhetik a telefonkészüléket. Az 1962-es beruházási terv szerint befejezik a keleti mikrohullámú lánccs és a Füzesabony—Miskolc távkábel-építést. Új beruházásként indul a gyöngyösi 1400-as automata távbeszélő központ, a Budapest—Miskolc közötti távkábel korszerűsítése stb.

• Árvita a Közgazdasági Társaságban

• A közgazdász-továbbképzés részletes programja

• Vállalati segítség a családiház-építőknek

A fővárosban működő 1156 nyilvános telefonállomás azonban idén, a tervek szerint, csupán hússzal szaporodik. Ezen az arányon a 10–12 kapu alatti nyilvános készülék felszerelése sem változtat. Talán érdemes lenne a nyilvános állomások számát — esetleg egyéb megtakarításokból — gyorsabban növelni. Feltehetően kevésnek bizonyul majd a pénzügyben jelenleg készülő 500 ezer telefonérme is.

A rádió és a televízió műszaki szolgáltatási rendszere, az adóberendezések kezelése ugyancsak a posta feladata. A rádióelőfizetők száma az 1937. évi 383 505-ről 2 314 082-re növekedett és 1961 végén több mint 205 ezer televízió-tulajdonos volt az országban. Ez évben, a tervektől eltérően késve, de megkezdte működését a Kab-hegyen a közepundantúli TV nagyrádió, ami kétségtelven tovább növeli a televízió híveinek tábortát.

Korunk „csodái”

A posta szolgáltatásai általában a **fejlettebb** hírközlési módok felé tolódnak el. A legmodernebb technika — amelyet elsősorban a híradástechnikai iparág világméretű fejlődése határoz meg —, kijelöli a további fejlődés útját. A vidéki központok nagyarányú fejlesztése, gépesítése a feltétele az úgynevezett **távvalasztásos távbeszélőrendszer** megvalósításának, ami azt jelenti, hogy a **különböző városokból közvetlen tárcsázással hívható az állomások**. Az első ilyen berendezés Pápa és Veszprém között már működik! A hírközlés és a posta további fejlesztéséhez az ötéves terv 1,4 milliárd forintot irányoz elő. Ebből az összegből építik ki a többi közt Románia, a Szovjetunió és Ausztria irányában a **mikrohullámú távbeszélő összeköttetéseket**. Új **távíró központ** is épül 200 állomás kapacitással és **telex automata központ** létesül az átmenőforgalom növeléséhez. Nemzetközi mikrohullámú összeköttetéseink az **Euróvízióval és az Intervízióval** egyszersmind alkalmasak lesznek nagyszámú közvetlen távbeszélők kapcsolatra is.

A tranzisztoros, vezeték nélküli és televíziós telefonok, a mikrolánccal kapcsolott, rádióhullámokkal működő távolsági hírközlő összeköttetések már nem a jövő utópiái, hanem Puskás Tivadar ma élő utódainak szinte napi feladatai. S erről szólva, emlékeztetőül hadd idézzünk a Budapesti Hírlap 80 évvel ezelőtti „söhajtasából”:

„Most már csak az hiányzik — írta a lap a vigadói helyszíni közvetítésről beszámolván —, hogy valamely **kényelmes úr saját ággyára alkalmaztassa a telefon másik végét, a finálé után azonnal befordul, s csakhamar az igazak álmát aluszta... Vajon nem lehetne-e kitalálni, söhajtott föl egy balettkedvelő, hogy az ember a baletthölgyek piskótalábat is láthassa a telefonon keresztül? Kár!!!...”**

A rádió és a televízió, amely akkor még ilyen utópiának is sok volt, korunk immár megszokott csodája. A posta, a hírközlés — tevékenységének korszerűsítésével — mind gyorsabban, megbízhatóbban végzi munkáját, s mind szélesebb tömegekhez juttatja el korunk e „csodáit”.

Horváth Mihály